ואפילו לא שהה אלא (ג) להפשיט מלבוש חייב. ובלא שהה לא מיחייב ולא דמי דין זה להך דפ"ב דשבועות (דף טז: וסס) דאיצטרא להו מי צריך שהייה למלקות גבי טומאת מקדש ונזיר בקבר דשמא מחייב בלא שהה והכא אמרי' דלא מיחייב בלא שהייה דלא דמי לשהייה דהתם דכיון דבידו לפרוש מן הטומאה כי נמי לא שהה כדי השתחוואות דין הוא דמחייב אבל הכא דאין לו שהות לפשוט ולבוש אין כאן עבירה אחרת דעדיין הלבישה הראשונה קיימת דהתם נמי אינו חייב עד שיוכל לפרוש מן הטומאה:

(לעיל ע"א) **מחוי** ליה רב ששת בין פירקי. לפ"ה כדאיתא שתיס מכאן ושתיס מכאן ולפר"ת[ט] כמו שפירש בשבועות (דף ג.):

(ג"ז שם) **לא** יגלחו. ואת"ת מאי מייתי מלא יגלחו הא גבי כהנים כתיבא וי"ל דגמרינן מיניה: **החורש** בשור וחמור והן מוקדשין. (מ) ופ"ה[ק] בכור שור עובר משום לא תעבוד בבכור שורך וחמור קדשי בדק הבית ולקי משום דהזיד במעילה בזהרה וי"א[ר] פטר חמור וכמ"ד אסור בהנאה ולא נהירא דאינו כן דליכא למ"ד דלקי הנהנה ממנו ולא נראה לר"י פירוש הקונטרס דפירש דחמור לקי מלאו דהזיד במעילה דבגמ' קאמר מידי דאיתיה בשאלה לא קתני והקדש דמתני' מיירי בבכור דליתיה בשאלה [ש] לכך מפרש ר"י דעל החמור אינו לוקה ויכול להיות שהוא חולין (ג) והן מוקדשין בשור וחמור לאו דוקא דליכא מוקדשין אלא בשור וליכא אלא ב' לאוין בשור וחמור אבל בכלאי הכרם איכא ב' מלקות דמיירי שהיה זורע בכרם חטה ושעורה וחרלן וחפה אותם בחריסה דקא עבד תרתי חדא דזרע כלאי זרעים ועוד דזרע כלאי הכרם[ב]: אלא

יש חורש תלם אחד. יש עובר בלא תחרוש בשור ובחמור[כ] ונלקטים עליו איסורים הרבה עם אותו לאו בלבד ובהא לא קא עסיק שיהא חורש בכמה שורים וכמה חמורים והרי נלקטים איסורין הרבה עליו לכל הפחות קאמר ואלאו דכלאים קאי ללקוט עליו כל איסורין שהוא יכול: והן מוקדשין. בגמ' מוקי ליה בבכור (ו) בכור שור ופטר חמור וקעבר בהן משום לא תעבוד בבכור שורך ואליבא דרבי יהודה דאמר בפ"ק דבכורות (דף ט:) פטר חמור אסור בהנאה דבכולל לא תעבוד הוא ואע"ג דבקרא כתיב בכור שורך איהו דריש לי' בכור שורך למעוטי שותפות ולא למעוטי פטר חמור אי נמי מתני' כמאן דממעט פטר חמור מהכא שור וחמור דקתני במתני' לאו דוקא דשור ושה קאמר והאי דנקט חמור משום לישנא דקרא דגבי כלאים כתיב שור וחמור והוא הדין לכל שני מינין[ג] ומשום הנאה דמיתהני מהקדש והוה ליה הזיד במעילה[מ] לא לקי דבכור לאו בר מעילה הוא דהא ממון כהן הוא דאין מעילה אלא בקדשי גבוה דמקדשי ה' כתיב[נ] ואין מעילה בבכור אלא בהנהה מן האימורים אחר זריקת דמים להנהו לגבוה מינהו[ס] והוא הדין לכל קדשים קלים ובקדשי קדשים יש בהן מעילה לפני זריקת דמים דלגבוה מינהו אבל משנזרק הדם זכו בהו כהנים משולחן גבוה והוה ליה ממון כהן ואין בו מעילה[ס] וכן מוכח בר"ה (דף כח.) בשופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא מאי טעמא עולה דבת מעילה היא כיון דמעל בה נפקא לחולין שלמים דלאו בני מעילה מינהו לא נפקי לחולין והכי נמי מוכח במס' מעילה ובכמה דוכתי: **וכלאים בכרם.** דמכסי בהדי דאזיל ומחפה (ז) בזורע[ו]: שביעית. נמי משום זורע בשביעית: ויום טוב. דקעביד חריסה ביו"ט: כהן. והוא נזיר והולך במקום טומאה אחר מחרשתו דליכא חד לאו משום כהן לנפש לא יטמא בעמיו[ע] וחד משום נזיר על כל נפשות[פ] מת לא יבוא: אינו השם. (ח) אינו לאו זה נלקט עליו משום חריסה אלא משום לבישה:

יש [מ] חורש תלם א' וחייב עליו משום שמונה לאוין החורש בשור וחמור והן מוקדשין וכלאים בכרם ובשביעית ויום טוב וכהן ונזיר בבית הטומאה חנניא בן חכינאי אומר אף הלובש כלאים אמרו לו אינו השם אמר להם אף הנזיר לא הוא השם: **גמ'** (אמר רב ביבי אמר ר' יוסי [מ] פושט ולובש לובש ממש או[נ]) אפי' מכנים ומוציא בית יד אונקלי שלו מחוי רב אחא בריה דרב איקא עיולי ואפוקי רב אשי אומר [א]אפילו לא שהה אלא כדי לפשוט וללבוש חייב: יש חורש תלם וכו': [ס] א"ר ינאי בחבורה נמנו וגמרו [ב]החופה[ג] בכלאים לוקה אמר להן[ג] רבי יוחנן לאו משנתנו היא זו יש חורש תלם אחד וחייב עליו משום שמונה לאוין החורש בשור ובחמור והן מוקדשין וכלאים בכרם האי חורש דמחייב משום כלאים היכי משכחת לה לאו דמיכסי בהדיה דאזיל א"ל[ד] אי לאו דדלאי לך[ה] חספא מי משכחת מרגניתא תותה אמר ליה ריש לקיש לר' יוחנן[ו] אי לאו דקילסך גברא רבה הוה אמינא מתני' מני רבי עקיבא היא דאמר המקיים כלאים לוקה מאי רבי עקיבא דתניא[ז] המנכש והמחפה בכלאים לוקה רבי עקיבא אומר אף המקיים מאי טעמא דר' עקיבא[ח] דתניא[א] שדך לא תזרע כלאים אין לי אלא זורע מקיים מנין ת"ל (תזרע כלאים) אמר ליה עולא לרב נחמן [ט] ולילקי נמי משום זורע ביום טוב א"ל[י] תנא ושייר א"ל[כ] תנא (ד) קתני שמונה ואת אמרת תנא ושייר אמר (ג) רבא[ט] [ל]יש חילוק מלאכות בשבת ואין חילוק מלאכות ביום טוב אמר ליה (ל) עדא תהא[מ] איתיביה אביי ואין חילוק מלאכות ביום טוב והתנן[נ] [י] המבשל גיד (ה) בחלב ביו"ט ואכלו לוקה חמש לוקה משום אוכל גיד [ס] ולוקה משום מבשל ביום טוב שלא לצורך ולוקה משום מבשל גיד בחלב ולוקה משום אוכל בשר בחלב ולוקה משום

אף נזיר. נזיר וכהן קאמר ולא דייק: אינו השם. אין לאו שלו בא עליו משום חריסה אלא משום כניסה שנכנס למקום טומאה: **גמ' אפילו מכנים ומוציא בית יד אונקלי שלו.** מכניס ומוציא ידו בבית כפושטו ולובש: עיולי ואפוקי. ממש: בחבורה. נראה לי יוסי אסיפה או יוסי וועד היה להם שקורין חבורה: דדלאי. הגבהתי: מי משכחת מרגניתא. דאי לאו דאמרי לך הוי אמרת חורש דמחייב בכלאים לאו משום זורע אלא משום (מקום) מקיים דשביק ולא עקר להו: אי לאו דקלסך גברא רבה. רבי ינאי (ט) הוה מוקימנא מתניתא דמחייבא חורש בכלאים דמשום מקיים הוא וכרבי עקיבא ומאן דאית ליה מקיים בכלאים פטור פוטר נמי במחפה אבל רבי ינאי קלסך והודה לך דמחפה משום זורע מיחייב לכולי עלמא דמדקאמר רבי ינאי המחפה בכלאים לוקה ולא קאמר מקיים בכלאים לוקה ש"מ דעדיף ליה מחפה ממקיים דמחפה כזורע חשיב ליה וחייב לכולי עלמא וכי אמרת ליה לא משנתנו היא הודה לדבריך שיפה אמרת ואי לאו דקלסך הוה אמינא טעם דמתניתין משום מקיים דמקיים בכלאים לוקה לרבי עקיבא וכן בשביעית משום חורש מחייב ליה תנא דמתניתין ומאן דפטר במקיים פטר נמי במחפה: מאי רבי עקיבא דתניא המנכש והמחפה. ולא גרסינן דתנן דברייתא היא ולא משנה: המנכש והמחפה בכלאים לוקה רבי עקיבא אומר אף המקיים. כולה רבי עקיבא קאמר לה המנכש והמחפה בכלאים לוקה דמקיים הוא שר"ע כו' והכי משני ליה במועד קטן ורבנן דפליגי עליה דרבי עקיבא סבירא להו מחפה אינו לוקה דמאן דפטר במקיים פטר במחפה והמנכש עוקר עשבים רעים כדי שיגדלו האחרים יותר לוקה דחשיב כזורע כלאים[ס]: בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים. ושמעינן ליה הכי כלאים שדך לא דעקרינן ליה מפשטיה לדרשא (י) דהוה מצי למיכתב בהמתך כלאים לא תרביע ומדסמך כלאים לשדה שמע מינה להכי הוא דאתא: ולילקי נמי משום זורע. דהא נמנו וגמרו דמחפה זורע הוא כדאמרן: ואין חילוק מלאכות ביום טוב. אם עשה שתיס ושלש מלאכות בהעלם אחד או עשה מלאכה שיש בה (כ) שתיס אינו חייב אלא אחת למ"ד (שבת דף ע.) הבערה לחלק יצאת סבירא ליה אין חילוק מלאכות ביו"ט דביו"ט לא יצאת הבערה ומ"ד נמי הבערה אלאו יצאת ונפקא ליה חילוק מלאכות מועשה מאחת מהנה הני מילי באיסורי דאית בהן חיוב חטאת כגון מלאכות דשבת דזדונן כרת ושגגתן חטאת דבהיא פרשה דועשה מאחת מהנה קמיירי בחטאת אבל יו"ט דחיוב מלקות הוא ואין זדונו כרת אין בו חילוק מלאכות: לוקה משום מבשל. גיד ביום טוב ומשום מבשל בשר בחלב קסבר יש בגידין בנותן טעם[ב] תלתא לא תבשל כתיבי חד לאכילה וחד להנאה וחד לבישול בשחיטת חולין (דף קטו:): משום

בבית הטומאה. שזה בית הקברות וכו' [פסחים מז.:]. **אי לאו דדלאי** וכו' מי משכחת וכו' אי לאו דאמרי לך לא הוית מסיק אדעתיך [יבמות צב:]. **המנכש והמחפה.** לאחר זריעתן חופה עפר עליהן כדרך כל הזורעים. **לוקה.** דהיינו נמי זורע דמה דרכו של זורע לנמוחי פירי מכוין הא נמי לנמוחי פירי מכוין [ע"ז סד.]. **המחפה.** שמכסה את הזרעים בעפר: **לוקה.** משום לא תזרע כלאים (ויקרא יט) [מועד קטן ב:]. **אף המקיים.** שרואה כלאים זרוע ואינו מבטלו. **ת"ל כלאים שדך לא.** ואע"ג דכתיב לא תזרע כלאים לא יהא כלאים מכל מקום שחייב אתה לבטלו [מו"ק ב:]. כלאים דהרבעה קא דרים מדסמך כלאים לא תרביע גבי שדה דרשינן כלאים שדך לא מדלא כתיב בהמתך לא תרביע כלאים ולא תזרע שדך כלאים ש"מ שדך אכלאים לעיל נמי דרשינן ומשמע דמזהיר הכתוב שלא יהיו כלאים בשדה וכו' [ע"ז סד.]. **תנא ושייר.** קתני קלת דברים ושייר [בבא קמא סב:]. **לא תשביתו** לבולהו [סוטה טז.]. **חילוק מלאכות לשבת.** שאם עשה שתיס בהעלם אחד או [אחת] בשתי העלמות חייב שתיס. **ואין חילוק מלאכות ליום טוב.** שאם עשה שתי מלאכות במזיד אינו לוקה שתיס [פסחים מח.]. **המבשל גיד הנשה בחלב ביום טוב** וכו' **לוקה משום מבשל ביו"ט.** שהבשול אב מלאכה הוא ובשול גיד דבר האסור ואינו ראוי לאכילה ועומד באסור לא תעשה כל מלאכה דלא הותר אלא לצורך [ביצה יב.]. בישול שאינו ראוי ולוקה משום מבשל בשר בחלב וקסבר יש בגידים בנותן טעם ובשר הס [פסחים מז:]. **ולוקה משום מבשל בשר בחלב.** לאו משום יום טוב דמלקות דבשול יו"ט הא תנא ליה אלא אפילו הוא חול לוקה משום מבשל בשר בחלב דכתיב לא תבשל גדי בחלב שלש פעמים אחד לאסור אכילה ואחד לאסור הנאה ואחד לאסור בשול [ביצה יב.].

עין משפט נר מצוה

קד **א** מיי' פ"י מהלכות כלאים הלכה ל סמג לאוין רסג:

קה **ב** ג מיי' שם פ"א הל' ג סמג שם טור שו"ע יו"ד סי' רלו ס"א:

קו **ד** מיי' פ"א מהלכות יו"ט הלכה ג:

גליון הש"ס

גמ' א"ר ינאי בחבורה נמנו. כעין זה יבמות דף לב ע"ב: שם ולילקי נמי משום זורע. קשה לי דבלא"ה קשה דלילקי נמי בחורש משום מחמר אחר בהמתו ואף אם אינה בהמתו מ"מ להר"ן מחמר אחר בהמה דעלמא חייב. ולכאורה מוכח מזה דשביתת בהמתו ומחמר אינו ביו"ט כמ"ש הרמ"א סי' רמ"ו ס"ג ואפשר שלזה כוון המג"א שם ס"ק י"ב בשונו הקצר ועי' מכות פ"ג: שם ולוקה משום מבשל. עי' סנהדרין דף סג ע"א תוס' ד"ה על: תוס' ד"ה החורש וכו' לכך מפרש ר"י. ועי' טורי אבן ר"ה דף ד ע"א ד"ה לדקות:

תורה אור השלם

א) אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמֹרוּ בְּהֶמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ כִּלְאָיִם שָׂדְךָ לֹא תִזְרָע כִּלְאָיִם וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ:
[ויקרא יט, יט]

הגהות וציונים

מ) [צ"ל אמר רב ביבי אמר **רב אסי לא פושט ולובש ממש אלא** אפי' וכו' כך הגירסא בילקוט וכן אי' בתוס' שבועות יז. ד"ה אר אין וכו'] (גליון): **נ)** ראשונים וכת"י **המחפה:** **ג)** צ"ל **ליה** (גליון): **ד)** מהרש"א מ"ז, וכן בסמוך, אולם בריב"ן כלפנינו: **ה)** כמו זאת תהא וכן פי' רש"י בהשולח (גיטין דף מה ע"א) גבי עדא אמרה כמו זאת כו', רש"ל (גליון): **ו)** צ"ל **והתניא** (גליון): **ז)** [צ"ל **כזורע** (וכ"ה בכת"י) אר שצ"ל **בזרוע**] (גליון): **ח)** נדצ"ל **על נפש** וכו', במדבר ו ו (באה"מ, וכמו רש"י פסחים מז ע"ב וברטנורה): **ט)** בתוס' שאנץ ור"פ לפי' ר"ח, והובא בראש:

ליקוטי רש"י

והן מוקדשין. עובר על השור שהוא קדשי מזבח משום לא תעבוד בבכור שורך וכל הקדשים בכור ועל החמור שהוא קדשי בדק הבית משום לאו דהזיד במעילה דאמרן בפ' כל שעה (פסחים לג.) הזיד במעילה בזהרה וגמר חטא חטא מתרומה הרי שלשה לאוין חלוקין ולא חשיב אלא לאוין חלוקין. ובשביעית. דעובר משום שדך לא תזרע וחורש תולדה דזורע כגון חורש לכסות את הזריעה. ויום טוב. ושבת לא תנא משום דלאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד הוא דאין לוקין עליו.

מסורת הש"ס עם הוספות

א) פסחים דף מז., **ב)** [יבמות לב: ב"מ יז:], **ג)** [עי' תוס' ב"מ יז: ד"ה אי לאו], **ד)** [יבמות לב:], **ה)** ע"ז סד. ע"ש מ"ק ב: ע"ש [תוספ' כלאים פ"א], **ו)** שם [ע"ש], **ז)** [סוכה נד. וש"נ], **ח)** [עי' תוס' מנחו' יח: ד"ה מנין], **ט)** [פסחים דף מח.], **י)** פסחים מז: ע"ש ביצה יב: ע"ש, **כ)** דברים כב י, **ל)** ב"ק נד:, **מ)** פסחים לג., **נ)** מעילה טו., **ס)** שם ז:, **ע)** ויקרא כא א, **פ)** מו"ק דף ב:, **צ)** פסחים דף כב., **ק)** פסחים מז., **ר)** ריב"ן בפי' קמא, **ש)** [ודבריהם יותר מבואריס בפסחים מז. ד"ה ומוקדשין].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר ר' ביבי אמר ר' יוסי לא פושט ולובש ממש אלא אפילו מכנים: **(ב)** שם תנא קתני שמנה. נ"ב עי' תוס' פ"ק דקדושין דף טז ע"ב ד"ה והא אבעבה ובתוס' דיבמות דף ג' ד"ה למעוטי: **(ג)** שם אמר ליה רבה יש חילוק: **(ד)** שם עדא תהא. נ"ב כמו זאת תהא כלומר זו היא סברא נכונה דלא קא חשיב דלילקי משום זורע ביו"ט משום דקחשיב חורש ביו"ט ואינו חייב ב' אבי' מלאכות ביו"ט כשעשאן בבת אחת: **(ה)** שם גיד הנשה בחלב ביו"ט: **(ו)** רש"י ד"ה והן מוקדשין וכו' ובכור שור ופטר חמור קאמר וקעבר בהן וכו' ושור וחמור דקתני וכו' דשור ושה קאמר נ"ב פי' וחייב ב' א' משום שור וא' משום שה: **(ז)** ד"ה וכלאים בכרם וכו' ומחפה וחייב משום זורע: **(ח)** ד"ה אינו השם אין לאו: **(ט)** ד"ה אי לאו וכו' ר' יצאי הס"ד ואח"כ מ"ה הוה אוקימנא מתניתין דמיחייבא: **(י)** ד"ה בהמתך וכו' דהוה מצי למיכתב. נ"ב עיין בע"ז דף ס"ד ריש ע"א לא פירש כך: **(כ)** ד"ה ואין חילוק וכו' שיש בה שתי לאוין אינו חייב: **(ל)** תוס' ד"ה ואפי' לא שהה אלא כדי להפשיט וללבוש חייב וכו' לשהייה דהתם דהתם כיון דבידו וכו' כדי השתחוואה דין הוא דמחייב אבל: **(מ)** ד"ה החורש וכו' פ"ה שור וכו' אסור בהנאה ולי נראה דאינו כן: **(נ)** בא"ד ויכול להיות שהוא חולין ולאו דוקא קאמר והן מוקדשים תרוייהו השור והחמור דליכא מוקדשים אלא בשור וליכא ב' לאוין כל"ל ותיבת אלא נמחק:

ריב"ן

משום הבערה. דאי הוה איהו מבעיר ואכירו מבשל הוו תרוייהו חייבין דמבעיר ומבשל אבות מלאכות אלמא מיחייב משום יו"ט שתים הבערה ובישול: ה"ג ואם איתא (ג) אהבערה לא ליחייב דהא איחייב ליה משום מבשל: גיד הנשה של נבילה. דלוקה אף משום נבילה שאכל: שלש על בישולו. בישול בשר בחלב ובישול שלא לצורך יו"ט והבערה שלא לצורך ושתים על אכילתו אכילת גיד ואכילת בשר בחלב ואם איתא דמפקת הבערה ומעיילת אכילת נבילה הוי איסור ג' על אכילתו: ואזהרת עלי הקדש מהכא ואשריהם תשרפון באש לא תעשון כן לה' אלהיכם: השמר בנגע הצרעת. ואמרינן (שבת דף קנג.) בקולץ בהרתו הכתוב מדבר והשמר הוא לא תעשה[1]: נילקי נמי. כגון שהיו כלי מחרשה מעלי אשירה: קוצץ אילנות טובות. בהליכתו: מי קא חייל עליה. הא הוה ליה נשבע שלא יבטל המצוה ונפקא לן מלהרע או להיטיב בשבועות (דף כה.) דאין זו שבועה: מיגו דחיילא עליה שבועה בו'. היינו איסור כולל ואיסור מוסיף כגון שבתיכה עצמה נוסף איסור כגון אילו נוסף על היו"ט איסור ע"י שבועה זו וה"ל[2] מוסיף דומיא דאשת איש ונעשית חמותו דמוסיף הוא דמעיקרא קיימא ליה בחנק והשתא קיימא ליה בסקילה[3] א"נ חלב דנותר מעיקרא קאי עליה באיסור חלב והשתא איתוסף עליה איסור נותר[4] ואיסור כולל היינו שאין איסור נוסף על החתיכה אלא כולל אחרים באיסורא כגון שנשא אחות חמותו דמיגו דמיתסר בכולהו אחוותא איתסר נמי בחמותו משום אחות אשה אי נמי כגון חמותו ונעשית אשת איש דמיגו דכיילה כולי עלמא באיסור אשת איש[5] כללה נמי לדידיה לחייבו שתים: בנזיר שמשון. ע"י מלאך קיבל נזירות עליו דההוא אין לו שאלה לנוי שלמעלה הוא: נזיר שמשון בר טמוי למתים הוא. כלום אסור הוא להיטמא למתים אדם שמקבל נזירתו ע"י מלאך הא אמרינן במס' נזיר (דף ד:) שמשון הותר ליטמא למתים ובעי לאפוקי מהאי קרא ויך מאה וחמשים[1] וגו' ופריך ליה אימא דשוינהו גוססין אלא גמרא ואית דמפרשי נזיר שמשון נזיר מן הבטן וקשיא לן ההיא נמי בשאלה איתיה שהיה אביו יכול לישאל עליו ואפילו מת אביו בשאלה מיהא הוה ההוא שעתא: המרביע שור פסולי המוקדשין. שנפדה אפילו על מינו לוקה אחד (ג) ועשאו הכתוב שני גופין דתורת חולין ותורת קדשים יש עליו תורת חולין שמותר באכילה מחוץ לפתח אהל מועד כאילו לא הוקדש מעולם ותורת קדשים שאסור בגיזה ועבודה כדאמרינן בספרי[2] בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר במה הכתוב מדבר אם בבשר תאוה הרי כבר אמור כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך וגו' כי תאוה נפשך וגו' אם באכילת קדשים הרי כבר אמור כי אם במקום וגו' אם תעלה וגו' הא אין הכתוב מדבר אלא בפסולי המוקדשין שנפדו[3] תזבח ולא גיזה דאסור בגיזה ועבודה בשר ולא חלב ואכלת ולא לכלבך והלכך אסור להרביעו אפי' עם מינו משום כלאים שמרביע חולין על קדשים או קדשים על חולין וכן במנהיג אפילו מנהיג עם מינו ואפילו מנהיגו בפני עצמו חולין וקדשים הוא וחייב משום כלאים דחריסה דהוא עצמו כלאים שעשאן הכתוב שני גופין ולא שמעתי ראיה מנלן דחולין וקדשים כלאים זה בזה ודבר תימה הוא: מתני' שנאמר במספר ארבעים. והפילו השופט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר (דברים כה) וסמיך ליה ארבעים יכנו ודרשינן כמאן דכתיב במספר ארבעים מנין שהוא סוכם את הארבעים כדמפרש בגמ' דמדלא כתיב יכנו ארבעים במספר אלא במספר ארבעים יכנו שמעינן דהכי קאמר מנין הסוכם הארבעים חשבון המשלים סכום של ארבעים שגורם לקרות אחריו ארבעים והיינו שלשים ותשע: ראויות להשתלש. בגמרא מפרש[4]:

אלא הבא במאי עסקינן שבישלו בעצי הקדש. ואם תאמר לילקי משום הזיד במעילה בזהרה[1] וי"ל דלא חשיב אלא לאו דאיתנהו בפחות משוה פרוטה:

מתקיף לה רב אושעיא וליחשוב נמי משום זורע בנחל איתן. קשה דהשתא (ד) פריך טובא (ונפרוך דלא[2]) משני מידי וצריך לומר (ה) דע"כ דתנא תנא ושייר ולעיל קאמר אלא תני תנא שמונה ואת אמרת תנא ושייר ואומר הר"ס[3] דלא דמי לעיל דקתני שמונה ומני י"ט בחד ואם איתא דאיכא תו מלקות משום י"ט היה לו למנותן בשתים אבל הכא יכול להיות דלא איירי תנא למיחשב כל הני גווני דזורע בנחל איתן ומוחק את השם: אמר ליה כגון דאמר שלא אחרוש בין בחול בין ביו"ט. וקשה דאכתי ליתא בלאו והן כדפריך פ"ג דשבועות (דף כד. ושם) גבי שלא אוכל נבילה ושחוטה דפריך מי איתא בלאו והן ואולי י"ל דמשכחת לה בהן כגון עפר תיחוח דלית בה חיובא מן התורה באותה חריסה[4]:

שהרי גוף אחד (ו) ועשאו הכתוב ב' גופים. הקונטרס פירש כגרסתו ור"ת פירש בענין אחר כמין חומר דכתיב ביה[5] כלבי וכאיל שהם ב' מינין ובזה הפירוש מיושב הא דאמרי' בבכורות (דף לג.) תלתא לבי ואיל כתיבי בו חד לכדרב יצחק וחד לכדר' (יהושע[6]) ופירוש[7] הקונטרס לא אתפרש למילתייהו והשתא ניחא (ז) הא דרבי יצחק ורבי יהושע[8] דהכא[9]:

המנהיג בשור פסולי המוקדשים לוקה. ודוקא אי מושך השור משוי בגופו אבל בלא המשכה אין לוקה בהנהגה דאם לא כן לעולם לא יוכלו להנהיג שור פסולי המוקדשים ממקום אחר[1]: הא

ועומד מהר סיני הוא א"ל כגון דאמר שבועה שלא אחרוש בין בחול בין ביו"ט דמגו דחלה עליה שבועה בחול חלה עליה נמי ביו"ט[2] מידי דאיתיה בשאילה לא קתני ולא[3] והרי הקדש בבכור והרי נזיר בנזיר שמשון נזיר שמשון בר איטמויי למתים הוא אלא האי תנא איסור כולל לית ליה אמר רבי הושעיא[4] המרביע שור פסולי המוקדשים לוקה שנים[5] אמר רבי יצחק[6] המנהיג בשור פסולי המוקדשים לוקה שהרי גוף אחד הוא ועשאו הכתוב כשני גופים: מתני' כמה מלקין אותו ארבעים חסר אחת שנא'[7] במספר ארבעים מנין שהוא סמוך לארבעים[8] ר' יהודה אומר ארבעים שלימות הוא לוקה והיכן הוא לוקה את היתירה בין כתפיו[9] אין אומדין אותו אלא במכות ראויות להשתלש אמדוהו לקבל ארבעים ולוקה[10] מקצת ואמדו

(ג) ועשאו הכתוב שני גופין דתורת חולין ותורת קדשים יש עליו תורת חולין שמותר באכילה מחוץ לפתח אהל מועד כאילו לא הוקדש מעולם ותורת קדשים שאסור בגיזה ועבודה כדאמרינן בספרי[1] בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר במה הכתוב מדבר אם בבשר תאוה הרי כבר אמור כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך וגו' כי תאוה נפשך וגו' אם באכילת קדשים הרי כבר אמור כי אם במקום וגו' אם תעלה וגו' הא אין הכתוב מדבר אלא בפסולי המוקדשין שנפדו[2] תזבח ולא גיזה דאסור בגיזה ועבודה בשר ולא חלב ואכלת ולא לכלבך והלכך אסור להרביעו אפי' עם מינו משום כלאים שמרביע חולין על קדשים או קדשים על חולין וכן במנהיג אפילו מנהיג עם מינו ואפילו מנהיגו בפני עצמו חולין וקדשים הוא וחייב משום כלאים דחריסה דהוא עצמו כלאים שעשאן הכתוב שני גופין ולא שמעתי ראיה מנלן דחולין וקדשים כלאים זה בזה ודבר תימה הוא: מתני' שנאמר במספר ארבעים. והפילו השופט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר (דברים כה) וסמיך ליה ארבעים יכנו ודרשינן כמאן דכתיב במספר ארבעים מנין שהוא סוכם את הארבעים כדמפרש בגמ' דמדלא כתיב יכנו ארבעים במספר אלא במספר ארבעים יכנו שמעינן דהכי קאמר מנין הסוכם הארבעים חשבון המשלים סכום של ארבעים שגורם לקרות אחריו ארבעים והיינו שלשים ותשע: ראויות להשתלש. בגמרא מפרש[3]:

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [סנהדרין דף נו.], **ב)** [שבועות דף כד:], **ג)** [שם], **ד)** עי' תוס' פסחים מז ע"ב סוד"ה ומוקדשין, **ה)** [כריתות יא.], **ו)** לעיל יג:, **ז)** כריתות יד., **ח)** ראה סי' עא וסופו בתמורה לא., **ט)** לקמן כג. עיי"ש, **י)** פסחים לג., **כ)** פסחים דף מז:, **ל)** דברים יב טו, **מ)** [וע"ע תוס' חולין קטו. ד"ה בשני], **נ)** [ועי' תוס' שבת נד: ד"ה והתנן].

הגהות הב"ח

(א) גמ' משום הבערה לא ליחייב דהא: **(ב)** רש"י ד"ה ה"ג ואם איתא. נ"ב כלומר דל"ג אהבערה לא ליחייב הואיל דחזי ליה לגרסיו כדגרס בספרים ובפ' אלו עובדין הוא דגרסינן ליה וע"ש בדף מז ע"ב: **(ג)** ד"ה המרביע וכו' גוף אחד הוא ועשאו: **(ד)** תוס' ד"ה מתקיף וכו' דהשתא דפריך טובא נפרוך. נ"ב כלומר א"כ קשה מאי קא משני ובע"כ נ"ל דתלמודא קא סמיך אשינויא דתנא ושייר כו': **(ה)** בא"ד ולריך לומר ע"כ וכו' ולעיל קאמר א"ל תני תנא שמונה וכו' דלא דמי דלעיל קתני שמונה ומני י"ט. נ"ב ול"ע במ"ש התוס' רפ"ק דיבמות דף ג ופ"ק דקדושין דף טז: **(ו)** ד"ה שהרי גוף א' הוא ועשאו וכו' כגירסתו. נ"ב כלומר כפי שיטתו דטעמא דפסולי המוקדשין הם שני גופין דמקלתו קדשים ומקלתו חולין כמו שפי' בחולין דף קטו ע"ב: **(ז)** בא"ד ניחא דהוי דר' יצחק:

גליון הש"ם

רש"י ד"ה מיגו דחיילא וכו' כללה נמי לדידיה. לדידה כל"ל. תשו' נ"ב מ"מ סי' ק"כ[1]: תוס' ד"ה מתקיף וכו' דלא דמי. כעין זה נזיר דף לח ע"ב תוס' ד"ה ולקי:

ליקוטי רש"י

ולוקה משום הבערה. שהיא מלאכה לעצמה וקא סבר יש חלוק מלאכות ליום טוב ללקות שתים על שתי מלאכות משום יום טוב [ביצה יב:]. שלא לצורך דהבערה מלאכה לעצמה ובישול מלאכה לעצמו [פסחים מז:]. **שתים על אכילתו.** אוכל גיד ואוכל בשר בחלב. **שלש על בישולו.** משום הבערה די"ט ומשום בישול די"ט ומשום מבשל בשר בחלב אפילו בחול [פסחים מז:]. **המוחק את השם בהליכתו ואזהרתיה מהכא.** ואזהרתיה מהכא ואבדתם את שמם [שבועות כד:]. **והרי הקדש.** שבא ע"י נדר וכל נדרים יש להן שאלה [שבועות שם]. **שנאמר במספר.** במספר למד שהוא דבוק לומר במספר ארבעים ולא ארבעים שלמים אלא מנין שהוא סוכם ומשלים לארבעים והן ארבעים חסר אחת [דברים כה, ב]. **הראויות להשתלש.** כגון י"ח או כ"א או כ"ד שהיו מכין אותו שתי ידות מלאחריו ואחת מלפניו ומקרא ילפינן לה [כריתות יא.].

עין משפט נר מצוה

קז א מיי' פ"י מהלכות רוצח הלכה ט סמג עשין עח:
קח ב ג מיי' פ"ו מהל' יסודי התורה הל"א:
קט ד מיי' פ"י מהלכות טומאת צרעת הל"א סמג לאוין ריסג:
קי ה מיי' פ"ט מהלכות כלי המקדש הל"י:
קיא ו מיי' שם פ"ב הלכה יג:
קיב ז מיי' פ"ז מהלכות ע"ז הלכה ב:
קיג ח מיי' פ"ו מהלכות מלכים הלכה ח:
קיד ט י מיי' פ"ט מהל' כלאים הל"א:
קטו כ מיי' פי"ז מהלכות סנהדרין הלכה א סמג לאוין קלח:
קטז ל מיי' שם הל"ב:

הגהות וציונים

א] "שנים" ט"ס (שו"ת חת"ס יו"ד סי' שה) וליתא בכת"י ובדפו"י ונוסף בד' פפד"מ (ד"ס, אולם עיין רש"ש, ובכי"מ כמו להלן **שהרי גוף אחד הוא ועשאו הכתוב כשני גופין**, וכן גרסו ריב"ן ותוס' כאן ורא"ש הל' כלאים): **ב]** [הלחם משנה ריש פי"ז מהל' סנהדרין כתב פשוט הוא שזה טעות וצריך להיות **סוכם את הארבעים** דכן אמר בגמ' וכן משמע ומבואר בפי' רש"י וכן בסמ"ג הביאו לשון המשנה **סוכם את הארבעים** עכ"ל וגם הר"ן בסוף מסכת זו כתב בפירוש המשנה מנין הסוכם תרגום ותוכן לבנים סכום לבניא וכו'] (גליון): **ג]** צ"ל **ולקה** וכ"ה במשניות (אמרי צבי): **ד]** נדצ"ל ה"ל (באה"מ) וכ"ה בכת"י: **ה]** רש"א **בשריפה** (גליון): **ו]** צ"ל ויך **מהם שלשים** וגו' שופטים יד יט (כת"י, וכ"ה במס' בנזיר שם): **ז]** יש להוסיף **וכתיב** (באה"מ): **ח]** [צ"ל **וליחשוב ולא**] (גליון): **ט]** [צ"ל **הושעיא**] (גליון) ובבכורות לפנינו מוגה חד לכדרבי יצחק **ור' אושעיא**, וכ"ה בתוס' חולין: **י]** צ"ל **ופירש** הקונטרס: **כ]** צ"ל **הושעיא** (גליון): **ל]** שם איתא דצ"ל לחייבה במקום לחייבו:

תורה אור השלם

א) וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֵרֶם לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ: [דברים יג, יח]

ב) וְלֹא תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ וְתַעֵב תְּתַעֲבֶנּוּ כִּי חֵרֶם הוּא: [דברים ז, כו]

ג) וְנִתַּצְתֶּם אֶת מִזְבְּחֹתָם וְשִׁבַּרְתֶּם אֶת מַצֵּבֹתָם וַאֲשֵׁרִיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תְּגַדְּעוּן וְאִבַּדְתֶּם אֶת שְׁמָם מִן הַמָּקוֹם הַהוּא: [דברים יב, ג]

ד) לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם: [דברים יב, ד]

ה) וְהוֹרִדוּ זְקֵנֵי הָעִיר הַהִוא אֶת הָעֶגְלָה אֶל נַחַל אֵיתָן אֲשֶׁר לֹא יֵעָבֵד בּוֹ וְלֹא יִזָּרֵעַ וְעָרְפוּ שָׁם אֶת הָעֶגְלָה בַּנָּחַל: [דברים כא, ד]

ו) הִשָּׁמֶר בְּנֶגַע הַצָּרַעַת לִשְׁמֹר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּ אֶתְכֶם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִם תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת: [דברים כד, ח]

ז) בְּטַבְּעֹת הָאָרֹן יִהְיוּ הַבַּדִּים לֹא יָסֵרוּ מִמֶּנּוּ: [שמות כה, טו]

ח) וְיִרְכְּסוּ אֶת הַחֹשֶׁן מִטַּבְּעֹתָו אֶל טַבְּעֹת הָאֵפוֹד בִּפְתִיל תְּכֵלֶת לִהְיוֹת עַל חֵשֶׁב הָאֵפוֹד וְלֹא יַזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד: [שמות כח, כח]

ט) כִּי תָצוּר אֶל עִיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ לְתָפְשָׂהּ לֹא תַשְׁחִית אֶת עֵצָהּ לְנִדַּח עָלָיו גַּרְזֶן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכֵל וְאֹתוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה לָבֹא מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר: [דברים כ, יט]

י) וְהָיָה אִם בֶּן הַכּוֹת הָרָשָׁע וְהִפִּילוֹ הַשֹּׁפֵט וְהִכָּהוּ לְפָנָיו כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ בְּמִסְפָּר: אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יֹסִיף פֶּן יֹסִיף לְהַכֹּתוֹ עַל אֵלֶּה מַכָּה רַבָּה וְנִקְלָה אָחִיךָ לְעֵינֶיךָ: [דברים כה, ב-ג]